

Yokülke

“Tıpkı bunun gibi bir gezegen olduğunu, yalnızca daha iyi bir iklimi ve daha kötü insanları olduğunu, hepsinin mülkiyetçi olduğunu, savaştıklarını, yasalar koyduklarını, başkaları açlıktan ölümlerini yediklerini, yine de buradaki insanlar gibi yaşlandıklarını, şanslarının kötüye gittiğini, dizlerinde romatizma olduğunu, ayaklarında nasırlar çıktığını... Bütün bunları bildiğimiz halde, yine de hala nasıl bu kadar mutlu görünüyor; sanki orada yaşam çok mutlu olabilirmiş gibi? O parlaklığa bakıp orada yağlı kolları ve Sabul gibi körelmiş bir beyni olan korkunç, küçük bir adamın yaşadığını düşünemem ki, yapamam...”

Eğer bir şeyi bütün olarak görebilersen, hep güzelmış gibi görünür. Gezegenler, yaşamlar... Ama yakından bakıldığında bir dünya yalnızca toz ve kayadan oluşur. Günden güne yaşam daha da zorlaşır, yorulursun, ritmi kaçırsın. Uzaklığı ararsın -ara vermeyi. Dünyanın ne kadar güzel olduğunu görmenin yolu, onu ay gibi görmekten geçiyor. Yaşamın ne kadar güzel olduğunu görmenin yolu ölümün bakış açısından bakmaktan geçiyor.” (Le Guin, 2011)

Dünya tarihi herkese yetebileceğine inanmak istediğiniz ama yetmediğini gördüğünüz uçsuz bucaksız bir coğrafyanın üzerinde tekrar tekrar çizilen çizgilerin ve bu çizgiler içinde koyulan kuralların tarihidir. **Çizgiler yapay, kurallar değişken, insanlar ise göçebedir.**

“Bir duvar vardı. Önemli görünmüyordu. Kesilmemiş taşlardan örülmüş, kabaca sıvanmıştı; erişkin biri üzerinden uzanıp bakabilir, bir çocuk bile üzerine tırmanabilirdi. Yolla kesiştiği yerde bir kapısı yoktu; orada yerin geometrisine indirgeniyordu: bir çizgiye, bir sınır düşüncesine. Ama düşünce gerçektir. Önemliydi. Yedi kuşak boyunca dünyada o duvardan daha önemli bir şey olmamıştı. Bütün duvarlar gibi iki anlamlı, ikiyüzlüydü. Neyin içeride, neyin dışarıda olduğu, duvarın hangi yanından baktığınıza bağlıydı.” (Le Guin, 2011)

“Eğer duvarlar, kentsel olanın doğal entropisini kontrol altına alıp yönlendirmeye çalışıyorsa, duvarları yıkmak yeni sosyal ve politik biçimlerin özgürlüğe kavuşması anlamına gelecektir.” (Weizman, 2016)

Duvarların tarafları arasındaki anlaşmazlıklar insanları yerinden ederken, yine aynı tarafların anlaşmaları (?) insanların haklarını güvence altına aldıklarını iddia etmektedirler.

1951 Cenevre Sözleşmesi

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme

Göçmen İşçinin Hukuki Statüsü Hakkında Avrupa Sözleşmesi

Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşme

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi

Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek Kara, Deniz ve Hava Yoluyla Göçmen Kaçakçılığına Karşı Protokol

Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

“Hem Hammurabi Kanunları hem de Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi, evrensel ve ebedi adalet ilkelerini özetlediğini öne sürer, ama Amerikalılara göre insanlar eşitken, Babillilere göre kesin olarak eşit değildir. Amerikalılar doğal olarak kendilerinin haklı, Hammurabi'nin haksız olduğunu öne sürecektir. Aslında iki taraf da haksızdır Hem Hammurabi hem de ABD'nin kurucuları, eşitlik veya hiyerarşi gibi evrensel ve değiştirilemez adalet ilkeleriyle yönetilen bir gerçeklik hayal etmişlerdir. Bunlar sadece

Sapiens'in derin hayal gücü ve icat ederek birbirlerine anlattığı hikâyelerde var olabilir. Bu ilkelerin nesnel bir geçerliliği yoktur.” (Harari, 2015)

Sınırlar tarafları, taraflara ait hakları, kimlikleri tarif eder ancak sınırların kendisi tarifsizdir. Tarifsizliği ile sınırın kendisi özgürlük mekânı oluşturma potansiyeline sahiptir. Göçebe sınırın üzerindeyken sınırı ihlal etmez, işgal eder. **Teritoryal yapıları üreten güçlere karşı, sınırın kendisini özerk bir yaşam boşluğu olarak yeniden üretir. Toplumsal sözleşme herhangi bir otorite altında tahakküm aracı olarak değil, yaşamın içinde kendiliğinden inşa edilir.**

Kimin içeride, kimin dışarıda olduğu,
Kimin özgür, kimin tutsak,
Kimin yabancı, kimin yerli,
Kimin mülteci, kimin sığınmacı, kimin göçmen,
Kimin vatansız, kimin vatandaş
Kimin güvende, kimin tehlike altında olduğu duvarın hangi tarafında olduğunuza bağlıyken;

Duvarın bir tarafında değilseniz siz neredesiniz?

Yasal olarak hiçbir yerde, yani her yerde: Yokülke'de!

Yokülke sınırlar üzerinde mekânsal ve zamansal bir yarılımadır. İşgal ettiği sınırı sorgular, muğlaklaştırır.

Sadece ülke sınırları değil, mülkiyet sınırları da dünya coğrafyasını yapay sınırlarla bölmüştür. Mülkiyet hakkı nedeniyle herkes kendi hakkı olan metrekare sınırı içerisinde yaşamaktadır. Yokülke ise mülkiyetsizdir. **Müştereklikler üzerine inşa edilmiştir.** Metrekareleri ve yaşam standartları belirlenmiş yaşam birimleri yoktur. Yokülke'nin kendisi ortak bir yaşam boşluğudur. **“Eylemler” boşlukta çözülmüş halde bulunmaktadır.**

Gökyüzü sofrası, takashane, takas bacaları, masalhane, eğitimhane, çamaşırhane, tamirhane, bavlhane, ıslak çekirdekler, uyuma birimleri, çeşme, forum alanı, performans alanı, tandır fırını, sohbethane, hamam, açık mutfak, mutfak nişi, sağlık birimi, eczane, terzi, pazar...

Göçebe birey ihtiyaçlarını karşılayacak olan dağınık bir donatılar ağında yaşar ve hareket alanı diğer göçebelerin hareket alanları ile sürekli kesişir. Eylemlerin çözülmüş olması bu kesişimleri kaçınılmaz kılar. Bu kesişimler yeni ve alternatif bir toplumsallık üretir.

Yokülke yaşayan bir organizmadır. Göçün ve göçebenin öngörülemez doğası ile Yokülke de değişir. Kendi yapısal boşluğu ile göçebelerin ihtiyaçlarına cevap verir ve bu boşluk değişen göçebe sayısı ve ihtiyaçlara göre esnektir.

Tüketim değil **kollektif üretim ve yeniden kullanım odaklı bir yaşam senaryosu** ile “Yokülke” sosyal, ekonomik ve ekolojik anlamda **kendi kendini idame ettirmektedir.** Doğal kaynaklar ve geri dönüşüm malzemeleri kullanılarak enerji ve gıda ihtiyacı karşılanmaktadır. Ekonomik sistemini “takas” eylemi üzerine (malzeme, eşya, zaman...) kurmuştur. Yokülke toprak, su ve hava ile arakesitinde Yokülke kendi kaynaklarını diğer canlılarla paylaşır.

Bugünün dünyasında “göç” denilen şey belki de Yokülke'ye yapılan bir yolculuktur...

Le Guin, U. K. (2011). Mülksüzler. İstanbul: Metis Yayınları.

Harari, Y. N. (2015). Hayvanlardan Tanrılara Sapiens. İstanbul: Kolektif Kitap.

Weizman, E. (2016). Oyuk Topraklar. İsrail'in İşgal Mimarisi. İstanbul: Açılım Kitap.